

Handläggare
Tuomo Niemelä
Eva Hellstrand

Datum
2014-03-21

Diarienummer
UAN-2014-0189

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Önskemål om inrättande av gymnasial vuxenutbildning, trädgård

Förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, UAN, föreslås besluta

att bifalla förslag från styrelsen för vård och bildning att starta trädgårdsutbildning på gymnasial nivå för vuxna

att uppdra åt kontoret att teckna avtal med styrelsen för vård och bildning om fem utbildningsplatser reserverade för elever från Uppsala kommun

Sammanfattning

Av bilagd skrivelse från styrelsen för Vård och bildning framkommer önskemål om att till hösten 2014 starta en gymnasial vuxenutbildning inom trädgård på Jällagymnasiet. Förutsättningarna för utbildningen framförs i bifogad rapport beställd av kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad från utredare Anders Hägg.

Ärendet

Trädgårdsutbildningen i Säbyholm, Upplands Bro kommun, upphör med sin verksamhet i juni 2014. Enligt utredaren finns ett rekryteringsbehov inom trädgårdsyrken. Närmaste trädgårdsutbildning på motsvarande nivå finns idag i Himmelstalund, Norrköping. I samband med kartläggning i ärendet framkom information om att det kan finnas planer på att starta trädgårdsutbildning i Skillingbyholm, Järna.

Mot bakgrund av efterfrågan på trädgårdsutbildningar har förutsättningarna för Jällagymnasiet att starta utbildning med inriktning trädgård undersökts.

Utbildningen föreslås omfatta 1 000 verksamhetspoäng och pågå i 50 veckor från augusti till juli. Cirka 40 procent av utbildningen föreslås vara praktikförlagd, bland annat under stora delar av sommaren. Tillgången till praktikplatser bedöms av utredaren vara god. Utredaren bedömer med erfarenheten från Säbyholm också på att det inte minst från Stockholmsregionen finns en stor potentiell rekryteringsbas.

Ekonomiska konsekvenser

Närmaste ort med motsvarande utbildning är Himmelstalundsgymnasiet i Norrköping. Norrköpings kommun ersätter sin trädgårdsutbildning med 88 kronor per verksamhetspoäng. Utredningens pridförslag är 90 kronor per verksamhetspoäng baserat på 1000 poäng och 15 elever. Kontoret bedömer det som rimligt att ersätta i nivå med Norrköpings kommun, det vill säga 88 kronor per verksamhetspoäng. Ersättningsnivån är kommunicerad med vård och bildning.

För en utbildning omfattande 15 elever á 1000 verksamhetspoäng blir kostnaden 1 320 tkr baserat på en ersättning om 88 kronor per verksamhetspoäng.

Styrelsen för vård och bildning vill förbehålla sig rätten att inte starta utbildningen om antalet elever bedöms vara för lågt för att vara ekonomiskt bärkraftigt. Styrelsen för vård och bildning bedömer att utbildningen bär sig vid en volym om 15—20 elever.

Riktlinjerna för antagning ger möjlighet att genom avtal undanta ett visst antal platser från ordinarie urval inom komvux. Kontoret bedömer att fem platser för elever från Uppsala kommun bör reserveras genom avtal. Utbildningen kräver därmed en rekrytering från övriga regionen för att bära sig.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Jan Holmlund
Tf Direktör

Handläggare
Lars-Olof Jansson/Håkan Joas

Datum
2014-03-20

Diarienummer
SVB-2014-0969

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Önskemål om inrättande av gymnasial vuxenutbildning, trädgård

En extern konsult har på uppdrag av Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) utrett förutsättningarna för att bedriva trädgårdsutbildning på Jällagymnasiet. Efterfrågan på utbildad arbetskraft är stort. Rekryteringsbehovet uppgår till ca 2 500 personer per år enligt Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN). I år beräknas enbart ca 80 gymnasieelever och ett hundratal vuxenelever bli klara med sina studier. Det finns med andra ord ett stort behov av fler utbildningsplatser. Till sommaren läggs dessutom utbildningarna vid Säbyholmsskolan ned, varför Mälardalsregionen till hösten står helt utan utbildningsanordnare inom området.

Av bilagd konsultrapport framkommer att det finns förutsättningar för att till hösten starta en gymnasial vuxenutbildning inom trädgård på Jällagymnasiet. Utbildningen föreslås omfatta 1 000 verksamhetspoäng och pågå i 50 veckor från augusti till juli. Ca 40% av utbildningen föreslås vara praktikförlagd, bland annat stora delar av sommaren. Tillgången till praktikplatser bedöms vara god. Erfarenheten från Säbyholm pekar också på att det inte minst från Stockholmsregionen finns en stor potentiell rekryteringsbas.

Den ekonomiska ersättningen är enligt förslag från handläggande tjänsteman på UAK 88 kr/verksamhetspoäng. För att utbildningen skall bära sig krävs ca 15-20 elever.

Vård & bildning delar konsultrapportens slutsatser och hemställer härmed om att UAN till hösten 2014 inrättar en gymnasial vuxenutbildning, trädgård. Vi förbehåller oss dock rätten att inte starta utbildningen om antalet elever bedöms vara för lågt för att vara ekonomiskt bärkraftigt.

I tjänsten

Erik Ojala
AffärsområdeschefGymVuxJobb

Förutsättningar för Trädgårdsutbildningar på Jällagymnasiet.

Sammanfattning Bakgrund

Delrapport 201403117

För närvarande är det stor brist på gymnasial Trädgårdsutbildning i landet och speciellt i Mälardalsregionen. Den Svenska Trädgårdsbranschens rekryteringsbehov är 2500 personer per år enligt Naturbrukets Yrkesnämnd (NYN). Totalt sett utbildas 500 personer år men den siffran är vikande. I år kommer 80 gymnasieelever att få en gymnasieexamen med trädgårdsinriktning, 2015 är antalet 50 stycken. Ett hundratal vuxna utbildas idag på ettåriga gymnasiala utbildningar övriga går Yh- och SLU-utbildningar. De flesta Yh-utbildningar inom branschen får idag avslag på grund av att de inte kan garantera att hela utbildningen är eftergymnasial till exempel Ökna och Skillingebyholm. En förutsättning för att bedriva Yh-utbildning är att det finns möjlighet att rekrytera studenter som har gymnasiekompetens i branschen. I Mälardalen finns de flesta arbetstillällena i anläggning, skötsel och underhåll. Medelåldern i vissa nischer är hög (Svenska kyrkan) Bransch organisationer som STAF (Sveriges Trädgårdsanläggnings Förbund) GRO (Gröna Näringars Organisation) med flera är oroad över situationen. Säbyholmskolan har utbildat personal för trädgårdssektorn i Stockholmsregionen i hundra år lägger ned sin verksamhet i juni 2014. Cirka 75 personer per år har tagit en grundläggande examen på Säbyholm för att arbeta inom branschen.

Resurser för trädgårdsutbildning på Jällagymnasiet.

När det gäller material, utrustning och lokaler finns det mesta redan på Jällagymnasiet. Det bedrivs redan trädgårdsundervisning i sarskoleklassen. Befintligt växthus behöver rustas och en markbyggnadshall, med specialsand, på några hundra kvadratmeter behöver ordnas. Kan sannolikt ordnas i befintliga byggnader. Det finns gott om lämpliga praktikplatser. Företag i branschen är mycket villiga att ta elever då det är ett sätt att kunna värva någon av de få som utbildas.

Lärarkompetens

Kompetens för att ge gymnasial trädgårdsutbildning finns delvis på Jällagymnasiet. Kontakter med lärare med inriktning trädgårdsteknik, odling och anläggning behöver ordnas. För att driva en Yh-utbildning behövs ytterligare specialkompetens inom trädgårdsbranschen. (Tips om kontakter finns under rubriken Samarbete med Uppsala Kommun)

Gymnasial vuxenutbildning

Flaskhalsen för att komma igång med gymnasial trädgårdsutbildning för vuxna är att få finansiering. Har tagit kontakt med Arbetsförmedlingen och företrädare för Stockholmskommuner som är intresserade att köpa gymnasial vuxenutbildning av Jällagymnasiet och intresset är stort för att köpa utbildningsplatser. Det är väl känt att arbetsmarknaden är god. Intresset från vuxna som vill gå en trädgårdutbildning är också stort. På Säbyholmskolan var det några studenter per år som betalade för sin egen utbildning i brist på finansiering.

Gymnasial ungdomsutbildning

När det gäller ungdomarna så gäller det att marknadsföra utbildningen, så att de grundskoleelever som kan tänka sig att välja trädgårdsinriktning på ser vilka möjligheter en utbildningen ger. Ett sånt arbete bör ske i samarbete med branschen. Det gäller att nå ut till SYVar och synas på mässor. Att det är svårt att rekrytera ungdomar till gymnasial ungdomsutbildning är ett faktum på alla naturbruksgymnasium som fortfarande ger utbildning med inriktning trädgård. Men för att få en förändring så är det här resurserna måste satsas. Här finns statistik från Säbyholmskolan som visar de goda utsikterna att få

arbete och många olika möjligheter till olika specialiseringar som finns. Ska det ske finns det erfarenhet på Säbyholm utbildningar som bör den erfarenheten tas tillvara i en kampanj riktad mot ungdomar.

Yrkeshögskoleutbildning

Att visa att behovet av kvalificerad arbetskraft inom trädgårdsbranschen är stort är den enkla delen i en ansökan till Yrkeshögskolemyndigheten som finansierar Yh-utbildningar. Det svåra är att i utbildningsplanen visa att utbildningen är eftergymnasial. Yrkeshögskolan ställer i princip krav på att studenterna som rekryteras har gymnasiekompetens inom den bransch de utbildas för. Antingen att de har gått lämplig gymnasieutbildning eller att de har en annan gymnasiekompetens och via praktik och andra utbildningar skaffat sig kompetens inom trädgårdsbranschen som kan valideras. Enköpings kommuns Yh-utbildning löser detta med att ge elever som antagits en preparandkurs på tre månader för att nå eftergymnasial nivå. När problemet med rekrytering är löst och Jällagymnasiet har resurser och har kompetenta lärare inom trädgård så är möjligheterna goda att starta en YH-utbildning goda. Jällagymnasiet har nära till lantbruksuniversitetet, bra praktikplatser och Botaniska trädgården i Uppsala. Man bör också ha kommit en bit på väg att etablera någon form av park på Jälla med sortiment för växtkunskap. Tillgång till någon form av växthus och markbyggnadshall bör redovisas i en Yh-ansökan.

Slutsats

Arbetsmarknaden för trädgårdsutbildade, speciellt inom sektorn skötsel, underhåll och anläggning är mycket god. Jällagymnasiet har förutsättningar för att driva trädgårdutbildning, de flesta faciliteter finns redan då det bedrivs trädgårdsutbildning i särskoleklasserna. Lärarkompetens finns. Den investering som behöver göras är att ordna enkel markbyggnadshall på 250 m². Kan antagligen ordnas i befintliga lokaler.

Utredningens rekommendation är att starta en gymnasial vuxenutbildning till hösterminen 2014.

När det finns en etablerad trädgårdskultur på Jällagymnasiet bör trädgårdutbildningen marknadsföras för ungdomar under hösten 2014 för att få en start hösterminen 2015.

En ansökan om Yh-utbildning kan göras när det finns en lösning på hur utbildningen kan garanteras vara eftergymnasial.

Källor

Utredare Anders Hägg är teknikagronom och har varit lärare på Säbyholmsskolan i tjugo år. Huvudansvaret där har varit teknik, praktik och projektledning för utlandspraktik och Yh-utbildning, dock inte Yh-trädgård. Säbyholmsskolan låg i Upplands-Bro kommun har haft utbildningar i trädgård i hundra år men kommer att lägga ned sin verksamhet i juni 2014.

Sten-Olof Falk Lärare Jällagymnasiet.

Veronica Dellestrand Vuxenelev från Uppsala som går den ettåriga Trädgårdsutbildning på Säbyholmsskolan vdellestrand@hotmail.com 070-69 89 328

Michael Insulander Kanslichef på NYN (Naturbrukets Yrkesnämnd). NYN representerar arbetslivet och är ett samarbetsorgan för att främja yrkesutbildning, fortbildning, attraktionskraft och rekrytering inom lantbruk och trädgård. (mail och telefon v9 2014)

Gunilla Nordlund GRO (representant i NYN)

GRO står för Gröna näringens riksorganisation och är en branschorganisation för svenska producenter av potatis, grönsaker, frukt och bär samt prydnads- och plantskoleväxter. Ca 1000 medlemmar samt deras försäljningsorganisationer är anslutna till GRO. (telefon och mailkontakt v8 o 9)

Göran Andersson STAF (representant i NYN) Sveriges trädgårdanläggares riksförbund. Organiserar sedan sextio år tillbaka yrkesverksamma trädgårdanläggare. (telefon o mail v9)

Staffan Lundstedt Representerar Svenska Kyrkan i NYN. Bevakar utbildningsbehovet för kyrkan. (mail o telefon v9)

Torbjörn Pederssen Chef för JRFmark ett företag med hundratal anställda, arbetar med underhåll skötsel inom trädgård. Huvudkontor i Arninge. Har kontrakt med bland annat Sollentuna, Täby och Uppsala. Praktikvärd (Kontakt v8-9 mail o telefon)

Förutsättningar för att driva gymnasial ungdomsutbildning trädgård

För närvarande är det ett litet utbud på gymnasial Trädgårdsutbildning i Mälardalen. Den enskilt största anledningen till att många Naturbruksgymnasierna har lagt ned eller inte har någon trädgårdsinriktning är att det är svårt att rekrytera ungdomar. Antalet sextonåringar i regionen är dock stort, så kan man i kontaktar med SYVar, praktikvärdar och på mässor visa att det finns en seriös utbildning som leder till jobb så borde det finnas förutsättningar för en driva en gymnasial trädgårdsutbildning på Jällagymnasiet. Till hösten 2014 har Jällagymnasiet dock inga förstahandssökande till gymnasial trädgårdutbildning.

En analys av de naturbruksgymnasier (Dingle, Hvilan, Munkagård och Himmelstalund) som fortfarande driver en gymnasial trädgårdsutbildning är att rekryteringen till utbildningarna som är den svaga länken. Vid en rekryteringskampanj måste blivande elever övertygas om att trädgårdsbranschen är mycket mer än att vårda parker och påta i trädgårdsland.

Det finns så många nischer i trädgårdsbranschen som kräver yrkeskunnig arbetskraft. Att det förekommer att arbetskraft från övriga Europa kommer hit och tar säsongsjobb innebär att det finns många arbetstillfällen här i branschen som är åretruntanställningar och kräver hög kompetens. Kompetenta och ambitiösa elever kommer snabbt i arbetsledande positioner. Med hög kompetens kommer också ett högre löneläge. En skicklig anlaggningsarbetare tjänar mer än en byggnadssnickare. (personlig kommentar, en av mina elever som arbetar i familjens trädgårdsfirma nämnde 30/1 att firman debiterar kund 1000:- per mantimma vid avancerat stenläggningarbete) Vid februaris månads utgång fick en av Uppsala kommuns entreprenörer en bot på 125 000:- för att de inte skilt på sälj och prydnadsbuskar vid röjningsarbete.

Om det går att starta en gymnasial Trädgårdsutbildning för vuxna på Jälla hösten 2014 så blir det lättare att visa på Jälladagar och liknande, att här har vi en seriös utbildning. Det blir också lättare att få ekonomi på utbildningarna om vuxen och ungdomsutbildningarna kan dela på kostnaderna för trädgårdsutbildningen.

För en gymnasial ungdomsutbildning är en rimlig kurstart hösten 2015. En förutsättning för att det ska vara möjligt är en seriös satsning på en rekryteringskampanj under hösten 2014. **(finns det utrymme för en ekonomisk satsning här?)** En insats både för att utveckla trädgårdsbranschen och minska ungdomsarbetslösheten.

Ettårig gymnasial trädgårdsutbildning för vuxna på Jällagymnasiet

Teori och praktik

Ett förslag för att ekonomi på utbildningen är att ha teoretiska studier på skolan 2-3 dagar i veckan och praktik (APL) på företag två dagar i veckan, kombinerat med några längre perioder på två till tre veckor i samband med att den ordinarie gymnasiskolan har höst, sport och påsklov. Praktiken förläggs med fördel på hemorten för pendlande elever. Det underlättar för pendlare elever att gå utbildningen och ökar därmed upptagningsområdet. Att eleverna kommer från ett stort område har ett värde för utbildningens kvalitet. Det ökar antalet tillgängliga praktikplatser och förbättrar möjligheterna att få arbete efter avslutad utbildning. Desto fler praktikvärdar som är engagerade desto fler framtida arbetsgivare har eleverna kontakt med. Genomförda kursmoment dokumenteras av eleven och följs upp av handledare och APL-ansvarig från skolan. Byte av företag sker 3-5 gånger under året för att ge studenten alla de moment som är praktikförlagda och ett bra kontaktnät inom branschen. Med så stor andel av utbildningen praktikförlagd är det viktigt med besök, telefonkontakt och handledarutbildning med och för praktikvärdarna.

Arbetsmarknad

Ett kontaktnät är viktigt för att få jobb idag. Enligt statistiken förmedlas 1% av Arbetsförmedlingen, 20% annonseras ut och resten av jobben är kontakter, spontanansökningar med mera (Källa Göran Hellström, Trygghetsrådet) Det stämmer också helt med mina egna erfarenheter från de tjugo år jag var praktikansvarig på Säbyholmsskolan. Av de 15 ungdomselever som slutade på Säbyholms Utbildningar med trädgårdinriktning vårterminen 2013 hade alla sysselsättning inom branschen efter avslutad utbildning. En sökte via annons, en sökte och fick det enda jobbannons som mailades till skolan, en läste vidare inom branschen och övriga fick jobb på kontakter från praktiken. Situationen är likartad på vuxna studenter.

Blockläsning med fyra intagningar per läsår

Kan man koncentrationsläsa i block? Att till exempel läsa all trädgårdsteknik i augusti och september för att i början av oktober fortsätta med växtkännedom. Inga av kurserna i utbildningen kräver någon annan kurs utanför blocken som förkunskap. Fördelen med det är att elever kan börja och sluta fyra gånger under läsåret och ändå få en komplett utbildning. Det finns också ett intresse hos yrkesaktiva trädgårdsanläggare att vara lärare i januari och februari om det finns tillgång till en uppvärmd (ca 14 grader) markbyggnadshall. Ur pedagogisk synpunkt är den här modellen en utmaning, det kan vara svårt att variera sin undervisning så att det blir givande för studenterna att arbeta med samma kurs tre dagar i veckan.

Blockläsningar med två intagningar per läsår

Ett annat alternativ till blockläsning vore att ha två intagningar per år. Det skulle öka flexibiliteten i utbildningen. Det blir lättare att ha växtkunskap, teknik och praktik under den första höstterminen på Jälla. Det är konkurrens om maskinerna på Jälla under augusti och september. Det är lättare att ha växtvandringar för att lära sig växtkunskap om man börjar redan i augusti istället för oktober.

Med det upplägget skulle Jällagymnasiet kunna starta en gymnasial utbildning med cirka 12 elever hösten 2014. Sedan kan man rekrytera fler elever under hösten. Under våren 2015 kan en utökad klass läsa anläggning, trädvård, odling och skötsel. En fördel med den varianten är att under höstterminen 2014 krävs inga större investeringar på Jälla.

Gymnasiekurser som bör ingå i en ettårig gymnasial trädgårdsutbildning

Både elever och praktikvärdar efterfrågar ibland ekonomi och entreprenörskap i utbildningen. Viss ekonomi ingår dock i yrkeskurserna. I till exempel maskinutbildningen ingår att kalkylera på maskinkostnader. Entreprenörskap kan genomsyra utbildningen utan att det finns som egen kurs. Entreprenörskap och entreprenöriellt lärande passar bra att introducera i början av utbildningen när praktik och teknik introduceras. För den som vill starta eget finns fri och professionell hjälp att få hos till exempel Nyföretagarcentrum. Har därför valt att låta utbildningen vara yrkesinriktad för branschen och att inte lägga in kurser som underlättar att starta eget.

I gymnasieutbildning med inriktning på underhåll, skötsel och anläggning bör följande gymnasiekurser ingå för eleverna ska vara väl rustade för arbetsmarknaden, Detta urval av kurser gjordes i samråd med branschföreträdare av Elisabeth Rovelstad ("Lagledare trädgård Säbyholm Friskola AB") när Gy11 infördes. Inget skäl har under utredningen kommit upp om att det finns anledning att ändra på utbudet.

Totalt 1000 gymnasiepoäng

Kurskod:

NABFOR0 Fordon och redskap

NABTRG0 Trädgårdsmaskiner

VÄXVÄX01 Växtkunskap 1

VÄXVÄX02 Växtkunskap 2

TRDTRÄ01 Trädgårdsanläggning 1

TRDTRÄ02 Trädgårdsanläggning 2

SKÖBEK0 Beskrining och trädvård

SKÖSKÖ0 Skötsel av utemiljöer

BIGMAN0 Marken och växternas biologi

ODLTRÄ0 Trädgårdsodling

	Block 1, ht 13	Block 2, ht 13	Block 3, vt 14	Block 4, vt 14	Block 1, ht 14	Block 2, ht 14	Block 3, vt 15	Block 4, vt 15	Block 1, ht 15
Td20v 12-13		Fordon och redskap Växtkunskap 2	Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Trädgårdsodling						
Td40v VT13	Marken o växternas biol., 50 p Trädgårdsodling, 50 p Skötsel av utemiljöer	Fordon och redskap Växtkunskap 2							
Td40v AUG13	Trädgårdsmaskiner Växtkunskap 1	Fordon och redskap Växtkunskap 2	Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Beskrining	Skötsel av utemiljöer Marken o växternas biologi Trädgårdsodling					
Td20v 13-14		Fordon och redskap Växtkunskap 1	Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Beskrining			Växtkunskap 2	Trädgårdsmaskiner Marken o växternas biol. Skötsel av utemiljöer Trädgårdsodling		
Td40v OKT13		Fordon och redskap Växtkunskap 1	Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Beskrining	Skötsel av utemiljöer Marken o växternas biologi Trädgårdsodling	Trädgårdsmaskiner Växtkunskap 2				
Td40v JAN14			Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Beskrining	Skötsel av utemiljöer Marken o växternas biologi Trädgårdsodling	Trädgårdsmaskiner Växtkunskap 1	Fordon och redskap Växtkunskap 2			
Td40v APRIL14				Skötsel av utemiljöer Marken o växternas biologi Trädgårdsodling	Trädgårdsmaskiner Växtkunskap 1	Fordon och redskap Växtkunskap 2	Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Beskrining		
Td40v AUG 14					Trädgårdsmaskiner Växtkunskap 1	Fordon och redskap Växtkunskap 2	Trädgårdsanläggning 1 Trädgårdsanläggning 2 Beskrining	Skötsel av utemiljöer Marken o växternas biologi Trädgårdsodling	

Modell med fyra intagningar per läsår.

Yrkeshögskoleutbildning inom trädgård på Jällagymnasiet

Inför start och ansökan om Yrkeshögskoleutbildning på Jällagymnasiet behöver en ordentlig grund finnas på skolan i form av lämpliga faciliteter och kunniga lärare för ansökan och genomförande ska bli möjlig. Ansökan om utbildning sker till Yrkeshögskolemyndigheten ska vara inne året innan kursstart. Om ansökan beviljas är ersättningen per elev cirka 70 000:-. Utbildningen kan vara ett eller två år lång. Lärande i arbete, LIA, (praktik) ska utgöra 30% av tiden. Den ekonomiska ersättningen finansierar 2-3 dagars studier på skolan per vecka, resten av tiden måste vara självstudier.

För att ansökan ska ha gå igenom hos Yrkeshögskolemyndigheten måste en utbildningsplan presenteras. Utbildningen får inte ta upp moment som finns i gymnasieskolans kursutbud. Övertygande statistik från officiella källor om att behov av utbildad arbetskraft ska redovisas.

Att visa att behovet av kvalificerad arbetskraft inom trädgårdsbranschen och då speciellt skötsel och anläggning är enkelt. Det svåra är att i utbildningsplanen visa att utbildningen är eftergymnasial. Yrkeshögskolan ställer i princip krav på att studenterna som rekryteras har gymnasie kompetens inom den bransch de utbildas för. Antingen att de har gått lämplig gymnasieutbildning eller att de har en annan gymnasiekompetens och via praktik och andra utbildningar skaffat sig kompetens inom trädgårdsbranschen som kan valideras. Några godkända Yh-utbildningar har fått ställa in sina intagningar för att de inte fått tillräckligt med kvalificerade sökande. Vilket ger Yh-myndigheten signaler att speciellt bevaka detta.

Flera Ky-utbildningar inom trädgård som ansökt om att få fortsätta med sina utbildningar inom Yrkeshögskolans ram (Ökna, Skillingebyholm), har fått avslag på grund av att de inte är eftergymnasiala. Problematiken är att det i år utexamineras 80 gymnasielever i Sverige (2015 är antalet 50) med grundläggande trädgårds kompetens. Det ger en mycket smal rekryteringsbas för Yh-utbildningar inom trädgårdsbranschen. Michael Insulander (Kanslichef på Naturbrukets Yrkesnämnd) menar i en artikel (ATL Lantbrukets Affärstidning 2014-01-14) att Yrkeshögskolan bör ta ett ansvar för den uppkomna situationen och ändra sina bedömningsregler. Min personliga analys är att myndigheten inte ser det som sitt ansvar att rätta till en obalans som ligger utanför deras uppdrag. Att de skulle medverka till att starta utbildningar på gymnasial nivå för att gymnasieskolan har misslyckats är inte troligt. Konsekvensen skulle bli att om yrkeshögskolan sänkte sina krav blir i princip en ettårig gymnasial utbildning vuxenutbildning och en lika lång Yrkeshögskoleutbildning likvärdig till sitt innehåll och ha samma värde för en student som ska ut på arbetsmarknaden. Enköpings kommun klarar kravet på eftergymnasial utbildning genom att ge en tre månader lång preparandkurs som ligger utanför den ordinarie Yh-utbildningen.

En förutsättning för att få en ansökan bifallen är att faciliteter och planering är klara. Det är antagligen extra viktigt nu då Säbyholm fick ställa in sin intagning av Yh-elever efter beslut av ansvariga handläggare på Yh-myndigheten. Grunden för beslutet var att Säbyholm Friskola AB vid sin anläggning i Häggvik inte kunde visa upp att de hade de resurser (markbyggnadshall och växthus) som beskrivs i den undervisningsplanen som är en del av ansökan.

Jällagymnasiet har goda förutsättningar för att driva en Yh-utbildning inom trädgård med närheten till Sveriges Lantbruksuniversitet, Botaniska trädgården, resurserna på skolan, god tillgång på praktikvärdar. Man bör också ha kommit en bit på väg att etablera någon form av park på Jälla med sortiment för växtkunskap. Tillgång till någon form av växthus och markbyggnadshall bör redovisas i en Yh-ansökan.

Men det är en fråga om resurser. Finns det en vilja och ekonomiska resurser som inte tas från Jällas befintliga ekonomiska ramar kan det finnas möjligheter till en kursstart. Men det ett beslut som inte kan tas nu utan måste utvärderas på sikt.

Marknadsföring, rekrytering och finansiering för Trädgårdsutbildning på Jällagymnasiet

Marknadsföringen och finansiering av trädgårdsutbildning skiljer sig till stora delar åt beroende av vilken målgrupp man har.

Ettårig gymnasial vuxenutbildning

Ettårig gymnasial trädgårdsutbildning för vuxna vänder sig till dem som av olika anledningar vill skola om sig. Antalet intressenter som anmäler sig efter annonsering brukar vara stort. Flaskhalsen brukar vara att få fram en finansiär för studierna. Därför är det viktigt att göra sig känd hos de aktörer som köper utbildningen för studenterna. Det är viktigt att stödja de blivande eleverna att söka medel hos de kommunala handläggarna, ofta visar det sig också att det lönar sig att vara envis och överklaga. Det är viktigt att komma med väl underbyggda argument att utbildningen är en väg tillbaka till arbetslivet. Trenden har varit att det blivit lättare att för studenterna att få medel de sista åren. Bristen på utbildad arbetskraft börjar nog bli mer känd hos handläggarna. På Säbyholm Friskola AB betalade några av vuxeneleverna själva sin utbildning med privata medel, ytterligare någon utbildningsplats köptes som internutbildning av företag.

Yrkeshögskoleutbildning

Till Yh-utbildningen är det lätt att rekrytera folk. Staten finansierar utbildningen via Yrkeshögskolan. Många är intresserade men det finns två stora hållhakar. Blivande studenter måste ha en bakgrund i trädgårdsbranschen som motsvarar gymnasial trädgårdsutbildning och de måste ha planer på att arbeta inom branschen efter avslutad utbildning. Utbildningsanordnaren är ansvarig för att följa upp vad studenterna gör ett halvår efter avslutad utbildning. Tycker handläggarna på Yrkeshögsskolan att andelen yrkesverksamma är för låg så förlängs inte de tvååriga kontrakten. Antagningen till utbildningen får ske både på betyg och efter interjuv. Att prata med de blivande studenterna kan vara ett sätt att sälla fram dem som har rimliga tankar om karriär inom branschen efter avslutade studier.

Gymnasial ungdomsutbildning

För ungdomseleverna gäller det att marknadsföra sig på ett sätt som tar bort bilden av ett lågavlönat säsongsyrike där man inte kan göra karriär. Enligt uppgift radions P1 i december 2013 är Trädgård den snabbast växande branschen i Stockholmsområdet. Det finns många trädgårdsföretag som växt från några få till ett tiotal anställda bara på några år (gasellföretag). Bristen på utbildad personal gör att de som är lämpliga för det fort får arbetsledande funktioner. Inom branschen är det vanligt att säsongarbetare kommer hit från övriga Europa. Det ökar möjligheterna för utbildade att få helårsjobb. Många trädgårdsföretag är också engagerade i snöröjning och byggbranschen. En välutbildad och kunnig anläggningarbetare har en bra lön jämfört med de flesta andra jämförbara yrkesgrupper.

Upphandling 8 stockholmskommuner

I Stockholms län samverkar 8 kommuner om upphandling gymnasial vuxenutbildning. Upphandlare är Ewa Hedman. (telefonkontakt 20140211) (08-535 302 94 ewa.hedman@huddinge.se) Hon är intresserad av att diskutera en upphandling av trädgårdsutbildning för att ersätta det avtal som finns med Säbyholms Friskola AB. Hon vill

ha information om vad Jällagymnasiet kan erbjuda i början av mars, inför nästa Rektorsmöte.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen kan vara intresserad av utbildningen. Kanske att driva den som egen kurs?

Har varit i kontakt med Peter Klum (telefonkontakt 20140211) (Utbildningsamordnare Stockholm (?) 010-486 56 92 peter.klum@arbetsformedlingen.se.) För vidare diskussioner rekommenderade han kontakt med Uppsalas Arbetsförmedlings chef Erland Fischer och handläggare Stefan Hermansson. Han betonade vikten inför ett möte att ta fram statistik och underlag för bristen av utbildad personal i trädgårdsbranschen. Även här är det ettårig gymnasial vuxenutbildning som är intressant.

Jobbcenter (Uppsala Kommun)

Har varit i kontakt med Henrik Jansson (telefon 20140310 018727 60 26). I jobbcenters regi cirka 40 personer i arbetsträning där det får en del är dax att ta ett kliv till en anställning. En informationsträff är preliminärt inplanerad.

Samverkan Säbyholm utbildningar.

Jällagymnasiet är inbokadfe på en liten monter på 4m2 på trädgårdsmässan i Älvsjö 20-23 mars. Ett antal vuxenelever från Säbyholms Utbildningar har spontant anmält sig att stå i en monter för Jällagymnasiet. Säbyholm Utbildningars Yh-utbildning som nu har ny huvudman har nu fått klartecken att ta in elever till augusti 2014. Det finns 130 sökande till 30 platser. De 100 som minte kommer in får tips från projektledaren Kerstin Brandel att det finns en alternativ utbildning att söka på Jällagymnasiet.

Praktikvärdar

Följande praktik värdar i Uppsala har tagit elever från Säbyholm Utbildningar och de har fungerat bra. Det finns fler praktikvärdar i regionen som är aktuella. Här nämns bara de som har Uppsala som postadress. Listan är dock inte uppdaterad.

Funbo Plantskola 018-36 31 54 070-493 74 65

Hallblom AB Trädgårdsanläggare 018-13 99 50 0703-449950 Kenneth Persson

Kyrkogårdsförvaltningen Sysslomansgatan 7 018-187192 018-516065 Mikael/Anders

Landqvist Handelsträdgård AB Danmark Kumla 018-32 62 10

Linneträdgården 018-10 94 90 070-1679054 Eva Gustavsson

Mellansvenska Trädgårdsförsökstationen 018-67 15 00 Kalle Widell

Plantagen Uppsala 018-67 86 31 0708-93 50 87 Cmillia Fridman

(Rosendals) Blomsterlandet ? 018-30 10 44 018-30 03 20 070-730 45 49 Annicka Karlsson

Svensk Markservice 018-471 74 20 070-222 22 67 Roger Bodsäter 070-265 03 56
Thomas Isenborg

Svia Handelsträdgård AB Christina Schäfer 018-31 70 95 8 Uppsala Botaniska Trädgård
018-471 28 32 Agneta Isaksson 0736-956588 Tomas Zicha

Uppsala Kommun Teknik o Service 018-727 47 46 0708-56 38 62 Vivian Blomgren

Uppsala Kyrkliga Samfällighet Berthåga 0708-563 312 Lisa Flygt

Vallgårdä Entreprenad 018-46 37 38 073-34 12 069 Daniel Eklund

Samarbete mellan Jällagymnasiet och Uppsala kommun om Trädgårdsutbildning.

Kommunens organisation

Uppsala kommun (kontakt Per Westerlund) upphandlar kommunen sin huvudsakliga skötsel och underhåll på trädgård av entreprenörer som Svensk Markservice och Maskinringen i Enköping. De här stora trädgårdsentreprenörerna har sin tur del underentreprenörer för till exempel gräsklippning.

Kommunen har också en egen utföraravdelning, Teknik och Service, (kontakt Vivianne Blomgren) som utför trädgårdsuppdrag och även i sin tur upphandlar och anlitar entreprenörer.

Förutsättningar för samarbete

Naturbruksutbildningen i Sverige har varit institutionell och i stort likformigt utformad. Modellen har varit gymnasieskolor där resurserna funnits på skolorna. Ekonomin för en vuxenutbildning idag tillåter inte att man köper in till exempel maskiner som gräsklippare och trädgårdstraktorer som används 20 timmar per år i utbildningssyfte och sedan inte används mer under säsongen. Från Säbyholms friskola AB och Sollentuna Kommun och entreprenören JRFmark hade vi exempel på att vi att skolan hyr snöröjningsmaskiner och gräsklippare under lågsäsong för en rimlig summa. Ett annat exempel är Enköpings kommun och deras Yh-utbildning.

Finns det förutsättningar för att eleverna gör trädgårdspraktik på kommunens Teknik och Service? (OK Vivianne)

Kan delar av den skolförlagda utbildningen drivas i kommunens (lokaler och) parker? Till exempel Gränby, Studenternas, Det finns redan inskrivet i kontrakten med entreprenörerna , på grund av samarbete med SLU och Enköpings Yh-utbildning.

Kan vi samverka om maskiner. (kan gälla kommunen eller entreprenörer) Att vi nyttjar gräsklippare och snömaskiner när det inte är säsong för dem. Förslagvis under hösten? (Kan vara möjligt Vivianne) En annan möjlighet är Svenska Kyrkan (Lisa Flygt 0708-563 312) (Ingen kontakt tagen än)

Kan vi få ut elever på praktik hos de entreprenörer som kommunen anlitar? (Går troligtvis bra)

Finns det personer med specialkompetens som och vill fungera som lärare, gästföreläsare och resurspersoner i utbildningen? Ja.

Per Westerlund går i pension om ett år. Är intresserad att jobba deltid som lärare på Jällagymnasiet. Är lärarutbildad och har tjugo års erfarenhet som lärare på Säbyholm och Häggvik.

Johan Janke ger utbildningar i privat i regi inom trädgård.

Ann-Katrin Thoor "trädgårdskonsulent" har arbetat på Säbyholm.

Referens

Viviann Blomgren Uppsala Kommun Teknik och Service 018-727 47 46 (telefonkontakt 11/2 2014) (möte 21/2 2014)

Per Westerlund Parkdriftansvarig Kontoret för Samhällsutveckling
per.westerlund@uppsala.se 018- 727 47 34 (Ett flertal telefonkontakter under februari månad) (möte21/2 2014)

Komvux Trädgård Jällagymnasiet

Omfattning: 1000 gymnasiepoäng på 1 läsår.

Upplägget förutsätter 2 dagars praktik hos trädgårdsföretag per vecka.

Kostnader:

Läroinsats,

tim/v	2 heklass dagar/v	12
	1 dag/v med 2 lärare	12
	Mentorskap, APL	6
	Summa lärartim/v	30
30 lärartim/v motsvarar 1,67 lärartjänster á 550 tkr		916 667
Hyra klassrum 40 m2 3 dagar/v á 1200 kr/m2		28 800
Hyra 250m2 tidigare svinhus 500 kr/m2		125 000
Material till markbyggnadsövningar, engångs		25 000
Sten mm till markbyggnadsövningar, kr/år		20 000
Maskinhyra stiftelsen Jälla Egendom, kr/ år		40 000
Maskinhyror externt kr/ år		50 000
Skolledning, administration 5%		60 273
Kommungemensam OH 6000 kr/elev		90 000
		1 355
		740
Kostnad per elevpoäng, 15 elever, 1000 poäng/år		90